

Anonimizuota versija

Vertimas

C-652/20 -1

Byla C-652/20

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2020 m. gruodžio 2 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunalul București (Rumunija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. rugsėjo 28 d.

Ieškovai:

HW

ZF

MZ

Atsakovė:

Allianz Elementar Versicherungs-AG

<...> **TRIBUNALUL BUCUREȘTI** (Bukarešto apygardos teismas,
Rumunija)

ȘEȘTASIS CIVILINIŪ BYLŪ SKYRIUS

<...> **NUTARTIS**

2020 m. rugsėjo 28 d. viešas teismo posėdis <...> [teismo sudėtis]

Nagrinėjama civilinė byla tarp ieškovės **HW**, ieškovo **MZ**, ieškovės **ZF** <...> ir atsakovės *Allianz Elementar Versicherungs-AG*, atstovaujamos *S.C. Allianz-Tîriac Asigurări SA*, dėl prašymo atlyginti žalą (neturtinę žalą).

<...> [nacionalinis procesas] <...> TEISMAS

Priimdamas sprendimą:

I. Dėl prejudicinio klausimo, susijusio su Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punkto išaiškinimu, pateikimo Europos Sąjungos Teisingumo Teismui:

I. i) Faktinės aplinkybės

- 1 2017 m. gruodžio 22 d. mirusysis SZ, vairuodamas Austrijoje įregistruotą transporto priemonę, kurios valstybinis registracijos numeris – W-67200G, dėl greičio viršijimo ir alkoholinių gėrimų vartojimo nesuvaldė minėtos transporto priemonės ir smarkiai trenkėsi į elektros stulpą. Dėl avarijos bent iš dalies atsakingas SZ. Po avarijos mirė ir EY, kuris buvo keleivis, sėdėjęs vairuotojui iš dešinės. (**orig. p. 2**)
- 2 Transporto priemonė, kurios valstybinis registracijos numeris – W-67200G, buvo apdrausta Austrijoje atsakovės *Allianz Elementar Versicherungs-AG* pagal draudimo polisą <...>, kuris avarijos dieną galiojo.
- 3 Po šios avarijos, 2020 m. vasario 17 d. ieškovai šioje byloje (mirusiojo EY motina, jo senelis iš motinos pusės ir jo močiutė iš motinos pusės) pareiškė ieškinį atsakovei *Allianz Elementar Versicherungs-AG* per jos atstovę Rumunijoje (t. y. *S.C. Allianz Ţiriac Asigurări SA*, kurios buveinė yra Bukarešte), kad kiekvienam būtų atlyginta 1 000 000 Rumunijos lėjų (RON) (šiek tiek daugiau nei 250 000 eurų) neturinė žala. Jie nurodo, kad dėl EY mirties patyrė didžiulių psichologinių kančių ir teigia, kad už patirtą žalą turi atlyginti transporto priemonės, kurios valstybinis registracijos numeris W-67200G, draudikas. Ieškovai nusprendė kreiptis į prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantį teismą, esantį atsakovės atstovės Rumunijoje buveinės vietoje, o ne į jų nuolatinės gyvenamosios vietos [teismą] (ieškovų nuolatinės gyvenamosios vietos atitinkamai yra Brašovo ir Mehedincio apskrityse, o jiems paskirto advokato kontora yra Olto apskrityje).

I. ii) Klausimas dėl jurisdikcijos

- 4 Kadangi pagal *Codul de procedură civilă română* (Rumunijos civilinio proceso kodeksas)¹ <...> 131 straipsnio 1 dalyje² ir 1071 straipsnio 1 dalies³ nuostatas

¹ Įstatymas Nr. 134/2010, iš naujo paskelbtas 2015 m. balandžio 10 d. *Monitorul Oficial [al României]* (Rumunijos oficialusis leidinys) Nr. 247, su vėlesniais daliniais pakeitimais ir papildymais.

² **131 straipsnis. Jurisdikcijos tikrinimas.** 1 dalis: Per pirmąjį teismo posėdį, kai šalims tinkamai įteikti šaukimai atvykti į pirmosios instancijos teismą ir jos gali pareikšti reikalavimus,

per pirmąjį teismo posėdį dalyvaujant šalims, kurioms tinkamai įteikti šaukimai ir sudaromos galimybės pareikšti reikalavimus, teismas turi savo iniciatyva patikrinti, ar turi bendrąją, tarptautinę, materialinę ir teritorinę jurisdikciją, teismo posėdžio protokole nurodydamas jurisdikcijos teisinį pagrindą, šiame procese reikšminga Reglamento (ES) Nr. 1215/2012⁴ <...> 11 straipsnio 1 dalies b punkto nuostata, pagal kurią *[d]raudikui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys gali būti pareikštas: <...> jeigu ieškinius pareiškia draudėjas, (orig. p. 3) apdraustasis arba naudos gavėjas – kitoje valstybėje narėje ieškovo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos teismuose; <...>*.

- 5 Ši nuostata taikoma nagrinėjamu atveju, nes draudiko (atsakovės) nuolatinė buveinės vieta yra Europos Sąjungos valstybės narės (Austrijos) teritorijoje ir jam draudimo poliso naudos gavėjai (ieškovai) pareiškė ieškinį kitoje valstybėje narėje (Rumunijoje). Tai, kad minėta nuostata taikoma, matyti ir iš Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-463/06 [*FBTO Schadeverzekeringen*], kuriame dėl Reglamento (EB) Nr. 44/2001⁵ nuostatų, įtrauktų į Reglamentą (ES) Nr. 1215/2012, buvo nurodyta: *2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 11 straipsnio 2 dalyje esančią nuorodą į šio reglamento 9 straipsnio 1 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad nukentėjusysis asmuo ieškinį draudikui gali tiesiogiai pareikšti valstybės narės, kurioje yra jo nuolatinė gyvenamoji vieta, teisme, jeigu toks tiesioginis ieškinys yra galimas ir jeigu draudiko nuolatinė verslo vieta yra valstybės narės teritorijoje.*
- 6 Aiškinimo klausimas, kurį prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas turi išspręsti, kyla dėl nuostatos formuluotės toje dalyje, kurioje teigiama, kad, jeigu draudimo naudos gavėjas kreipiasi į kitos valstybės narės teismą, jis gali pareikšti ieškinį draudikui *nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos teismuose.*

teismas turi savo iniciatyva patikrinti ir nustatyti, ar teismas, į kurį kreiptasi, turi bendrąją, materialinę ir teritorinę jurisdikciją nagrinėti bylą, nurodydamas teismo posėdžio protokole teisinį pagrindą, kuriuo grindžiama nustatyta teismo, į kurį kreiptasi, jurisdikcija. Protokolas yra laikino pobūdžio.

- ³ **1071 straipsnis. Tarptautinės jurisdikcijos tikrinimas.** 1 dalis: Teismas, į kurį kreiptasi, vadovaudamasis vidaus taisyklėmis dėl jurisdikcijos, savo iniciatyva patikrina, ar turi tarptautinę jurisdikciją, ir nustatęs, kad nei jis, nei kitas Rumunijos teismas jurisdikcijos neturi, atmeta prašymą kaip nepriskirtiną Rumunijos teismų jurisdikcijai nepažeisdamas 1070 straipsnio nuostatų taikymo. Teismo sprendimas gali būti skundžiamas aukštesniam pagal hierarchiją teismui.
- ⁴ 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1) <...>.
- ⁵ 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo, dabar panaikintas.

- 7 Šiuo atžvilgiu teismas pažymi, kad apskritai taisyklėmis, kuriomis nustatoma tarptautinė jurisdikcija, nesiekama nustatyti ir vidaus (tiksliau – teritorinės) jurisdikcijos. Taip yra dėl *Codul de procedură civilă* (Civilinio proceso kodeksas) 1072 straipsnio 1 dalies⁶ ir Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 4 konstatuojamosios dalies⁷ nuostatų.
- 8 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas mano, kad yra minėtos taisyklės išimčių, ir į tai yra orientuota su šiuo klausimu susijusi doktrina. Pavyzdžiui, pagal *Codul de procedură civilă* (Civilinio proceso kodeksas) teritorinė jurisdikcija *forum necessitatis* atveju nustatoma tarptautinės privatinės teisės (**orig. p. 4**) nuostata (žr. *Codul de procedură civilă* (Civilinio proceso kodeksas) 1070 straipsnio 1 dalį⁸, kurioje nustatyta, kad konkrečiu šioje dalyje numatytu atveju Rumunijos vietos, su kuria byla yra pakankamai susijusi, teismui suteikiama jurisdikcija nagrinėti bylą).
- 9 Vis dėlto svarbiausia tai, kad Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto b papunkčio pirmą įtrauką Teisingumo Teismas <...> aiškina taip, kad ja nustatoma ne tik tarptautinė jurisdikcija, bet ir vidaus (teritorinė) jurisdikcija. Teisingumo Teismas sprendimo byloje C-386/05 [*Color Drack*] 30 [punkte] nurodė: *Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b papunkčio pirmą įtrauką, apibrėžiančią ir tarptautinę, ir teritorinę jurisdikciją, siekiama suvienodinti kolizines jurisdikcijos taisykles ir tiesiogiai nurodyti jurisdikciją turintį teismą, nenukreipiant į valstybių narių vidaus taisykles*. Taigi Europos Sąjungos Teisingumo Teismas aiškiai nurodė, kad Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b papunkčio pirmos įtraukos nuostata, kurią atitinka Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto b papunkčio pirmą įtrauką, apibrėžiama ir tarptautinė, ir vidaus (teritorinė) jurisdikcija.
- 10 Iš to matyti, kad ir Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 atveju yra kolizinių normų, kuriomis siekiama apibrėžti ne tik tarptautinę, bet ir vidaus (teritorinę) jurisdikciją. Remiantis šia prielaida, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiam teismui kyla abejonių dėl to, kad galima rasti argumentų aiškinimo, jog aptariamam tekstu nustatoma [ir] tarptautinė jurisdikcija, ir vidaus (teritorinė)

⁶ **1072 straipsnis. Vidaus jurisdikcija.** 1 dalis: Kai Rumunijos teismai turi jurisdikciją pagal šios knygos nuostatas, jurisdikcija nustatoma remiantis šio kodekso taisyklėmis ir tam tikrais atvejais remiantis specialiuosiuose įstatymuose numatytais taisyklėmis.

⁷ Joje nurodyta: tam tikri skirtumai tarp jurisdikciją ir teismo sprendimų pripažinimą reglamentuojančių nacionalinių taisyklių trukdo patikimai veikti vidaus rinkai. Nuostatos dėl jurisdikcijos kolizinių normų civilinėse ir komercinėse bylose suvienodinimo, siekiant užtikrinti greitą ir paprastą valstybėse narėse priimtų teismo sprendimų pripažinimą ir vykdymą, yra labai svarbios.

⁸ **1070 straipsnis. *Forum necessitatis*.** 1 dalis: Rumunijos vietos, su kuria byla yra pakankamai susijusi, teismui suteikiama jurisdikcija nagrinėti bylą, nors įstatyme nenumatyta Rumunijos teismų jurisdikcija, jei įrodoma, kad nėra galimybės pateikti prašymo užsienio valstybėje arba kad pagrįstai negali būti prašoma, kad jis būtų pateikiamas užsienio valstybėje.

jurisdikcija, naudai, tačiau taip pat galima rasti ir argumentų priešingam teiginiui – kad minėta norma yra susijusi tik su tarptautine jurisdikcija – pagrįsti.

- 11 Argumentai teiginiui, kad Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punktu nustatoma ir tarptautinė, ir vidaus (teritorinė) jurisdikcija (bent jau ta prasme, kokia supranta prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas), pagrįsti yra šie:
- 12 a) pirma, tai rodo gramatinis aiškinimas, nes nuostatoje nurodoma *ieškovo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos* teismo jurisdikcija; reikia pabrėžti, kad tekstų anglų, prancūzų ar italų kalbomis (taip pat kitomis kalbomis) turinys yra toks pat. Pažymėtina, kad nurodoma nuolatinė gyvenamoji (buveinės) *vieta*, o ne nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos *valstybė*; (**orig. p. 5**)
- 13 b) be to, tą pačią išvadą galima daryti remiantis sisteminė analize kartu su gramatine analize; pažymėtina, kad reglamento 11 straipsnio 1 dalies tekste aptariamaisiais trys atskiri atvejai, tačiau a punkte minimi valstybės, kurioje yra draudiko nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, teismai, o b punkte nustatoma ieškovo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos teismo jurisdikcija; ši formuluočių skirtumą galima paaiškinti tuo, kad pastarąją normą siekiama nustatyti taip pat ir teritorinę jurisdikciją; kalbant apie šį argumentą, taip pat galima nurodyti Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto b papunkčio pirmą įtrauką, kurią, kaip jau minėta anksčiau, Teisingumo Teismas yra išaiškinęs kaip apimančią taip pat ir teritorinę jurisdikciją ir kurios tekste vartojamas tas pats žodis – *vieta*;
- 14 c) be to, pagal Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 15 konstatuojamąją dalį jurisdikcijos taisyklės turėtų būti ypač nuspėjamos; šį tikslą galima pasiekti vadovaujantis aiškinimu, kad nurodoma ir vidaus (teritorinė) jurisdikcija;
- 15 d) nagrinėjamos nuostatos taikymas minėta prasme neturi įtakos Europos Sąjungos valstybių narių tradicijoms apibrėžiant jų vidaus jurisdikciją. Taigi, priešingai nei, pavyzdžiui, Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 24 straipsnio 1 punkto atveju, dėl kurio Europos Sąjungos Teisingumo Teismas turėjo galimybę pasisakyti, nurodydamas, kad šiuo straipsniu nustatoma tik tarptautinė jurisdikcija (šiuo klausimu žr. sprendimą byloje C-420/07 [*Apostolides*]); reikia pabrėžti, kad nacionalinės tradicijos dėl jurisdikcijos suteikimo ieškinių dėl nekilnojamojo turto atvejais skiriasi; taisyklės ankstesniuose Rumunijos teisės aktuose taip pat skyrėsi nuo dabar pagal Civilinio proceso kodekso <...> 117 straipsnį⁹ nustatytų taisyklių

⁹ **117 straipsnis. Ieškiniai, susiję su nekilnojamoju turtu.** 1 dalis. Ieškiniai, susiję su daiktinėmis teisėmis į nekilnojamąjį turtą, reiškiami tik apylinkės, kurioje yra nekilnojamas turtas, teisme.

2 dalis. Kai nekilnojamas turtas yra kelių teismų apylinkėse, ieškinyje reiškiamas atsakovo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos arba įprastinės gyvenamosios vietos teisme, jei pastarasis yra vienoje iš šių apylinkių, o jei ne – bet kurios apylinkės, kurioje yra nekilnojamas turtas, teisme.<...>

<...>), nagrinėjamoje situacijoje nekyla opių klausimų ir bet kuriuo atveju jai taikomos šio reglamento 62 straipsnio nuostatos.

- 16 Dėl argumentų, kuriuos galima pateikti siekiant pagrįsti priešingą teiginį (kad numatyta tik tarptautinė jurisdikcija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas gali nurodyti šiuos argumentus:
- 17 a) ankstesniuose argumentuose neatsižvelgiama į tai, kad taisyklė yra skirta tik tarptautinei jurisdikcijai nustatyti vadovaujantis tarptautinės privatinės teisės normomis ir kad išimtys turi būti aiškiai numatytos; be to, pagal teisinio saugumo [principą] (**orig. p. 6**) tokios išimtys taip pat turi būti nustatytos aiškiose ir tiksliose taisyklėse, kuriomis remiantis, nededant pernelyg didelių pastangų aiškinant taisykles, būtų galima rasti reikiamą atsakymą;
- 18 b) pagal teleologinį aiškinimą gali būti teigiama, kad, kadangi Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punkto tikslas yra numatyti draudimo naudos gavėjui palankesnę jurisdikciją, taikant šią taisyklę neturėtų būti manoma, kad ieškovai negali kreiptis į kitą jų nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos valstybės teismą, jeigu jiems tai galėtų būti naudinga. Dėl tokio aiškinimo reglamento nuostatos galėtų netekti prasmės (panašiai pasisakė *Tribunalul Gorj* (Goržo teismas, Rumunija)). Pavyzdžiui, ieškovams šioje byloje galėtų būti naudinga kreiptis į Bukarešto teismą, o ne į kurio nors iš jų nuolatinės gyvenamosios vietos teismą, nes jie gali manyti, kad Bukarešto teismų priteisiama kompensacija už neturtinę žalą yra didesnė už kitų šalies teismų priteisiama kompensacija; tokia prielaida gali būti grindžiama tuo, kad Bukarešto gyventojų pajamos yra gerokai didesnės už kitų Rumunijos gyventojų pajamas, kaip, beje, gerokai didesnės yra ir išlaidos, o tai pagrįstai leidžia manyti, kad Bukarešto teismai, kaip ir bet kuris kitas šio miesto gyventojas, pinigų vertę suvokia skirtingai nei kiti šalies teismai, nes suvokiama valiutos vertė yra mažesnė; tai teoriškai galėtų būti susiję su didesnės nominalios vertės kompensacijos už neturtinę žalą skyrimu. Vis dėlto šis pavyzdys yra grindžiamas tik intuicija.

I. iii) Sąlygų pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą dėl Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punkto išaiškinimo įvykdymas

- 19 Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti prejudicinį sprendimą dėl Sąjungos institucijų aktų išaiškinimo, kai to prašo nacionalinis teismas, kuris mano, kad sprendimui priimti reikia nutarimo šiuo klausimu.
- 20 Nagrinėjamas atvejis yra susijęs su Sąjungos teisės nuostatos aiškinimu; oficialus išaiškinimas reikalingas, nes šiam nacionaliniam teismui kyla abejonių dėl Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punkte numatytos jurisdikcijos taisyklės turinio ir, siekiant patikrinti, ar šis nacionalinis teismas turi jurisdikciją, reikalingas atsakymas į klausimą dėl išaiškinimo. (**orig. p. 7**)

21 Be to, Teisingumo Teismo sprendimu dėl šio atvejo būtų siekiama ir platesnių, bet taip pat pragmatiškų tikslų: skleisti žinią, kad nagrinėjamu reglamentu gali būti nustatoma ir vidaus (teritorinė) jurisdikcija, o ne tik tarptautinė jurisdikcija (kadangi Teisingumo Teismas niekada nėra pasisakęs šiuo aspektu nei vienoje savo sprendimų rezoliucinėje dalyje, jo pozicija šiuo klausimu nėra gerai žinoma); užkirsti kelią prieštaringai jurisprudencijai šiuo klausimu.

22 <...>

<...>

23 <...>

24 <...>

<...>

REMDAMASIS ŠIAIS MOTYVAIS,

ĮSTATYMO VARDU

NUSPRENDŽIA

pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:
(orig. p. 8)

Ar Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 11 straipsnio 1 dalies b punkto nuostata turi būti aiškinama taip, kad ji yra susijusi tik su [Europos Sąjungos] valstybių narių tarptautine jurisdikcija, ar taip, kad ja nustatoma ir draudimo naudos gavėjo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos teismo vidaus (teritorinė) jurisdikcija?

<...> [nacionalinės teisės procesinės nuostatos]